

Direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden

Justitiedepartementet

2016-10-18

Dokumentbeteckning

KOM (2016) 593

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden

Sammanfattning

Den 14 september 2016 lade kommissionen fram ett förslag till direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden. Förslaget är en del av det andra steget i kommissionens översyn av upphovsrätten, inom ramen för strategin för en inre digital marknad i Europa.

Genom förslaget harmoniseras upphovsrätten ytterligare inom EU. Förslaget motiveras av den snabba tekniska utvecklingen som förändrar det sätt på vilket kreativt innehåll skapas, produceras, distribueras och används, samtidigt som nya affärsmodeller och aktörer uppstår. Syftet är att skapa rättslig förutsebarhet vid digital och gränsöverskridande användning av verk och andra alster och förbättra tillgången till sådant innehåll. För att uppnå detta föreslås ytterligare harmonisering av undantag från och inskränkningar i upphovsrätten och åtgärder för att underlätta licensiering av innehåll. Förslaget innehåller också åtgärder för att åstadkomma en välfungerande marknad för upphovsrätt. Dessa åtgärder tar sikte på upphovsmäns och andra rättighetshavares möjligheter att få del av de värden som användningen av deras verk och prestationer genererar.

Regeringen välkomnar att kommissionen nu väljer att lägga fram förslag i väl avgränsade frågor. En väl fungerande upphovsrätt är en prioriterad fråga för regeringen och regeringen ser positivt på ambitionen att anpassa det upphovsrättsliga ramverket till den digitala miljön och förbättra villkoren för kulturskapare. Samtidigt är det naturligtvis avgörande att lagstiftningen är balanserad och tillvaratar både rättighetshavares och användares intressen, liksom andra allmänna och enskilda intressen. Det är också viktigt att

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Under våren 2015 presenterade kommissionen meddelandet En strategi för en inre digital marknad, KOM (2015) 192 (se faktapromemoria 2014/15:FPM35). I strategin lyfts en rad initiativ fram som syftar till att skapa en inre marknad för digitalt innehåll och tjänster, bl.a. ett modernt och mer europeiskt regelverk för upphovsrätt. Under perioden mars 2013 till juni 2016 har kommissionen genomfört ett flertal offentliga samråd i dessa frågor.

I slutet av år 2015 lade kommissionen, som ett första steg i moderniseringen, fram ett förslag till förordning om gränsöverskridande portabilitet för innehållstjänster online, KOM (2015) 627 (se faktapromemoria 2015/16:FPM38). Kommissionen presenterade även meddelandet Mot en modernare och mer europeisk ram för upphovsrätten KOM (2015) 626 (se faktapromemoria 2015/16:FPM39). I meddelandet aviseras det fortsatta arbetet under fyra huvudmålsättningar: säkerställa ökad tillgång till innehåll inom EU, anpassa vissa undantag till den digitala och gränsöverskridande miljön, åstadkomma en välfungerande marknad för upphovsrätt och tillhandahålla ett effektivt och balanserat system för att säkerställa efterlevnaden. I det förslag till direktiv som kommissionen nu har lagt fram finns konkreta åtgärder avseende de tre förstnämnda målsättningarna. Tillsammans med förslaget presenterades meddelandet En rättvis, effektiv och konkurrenskraftig europeisk upphovsrättsbaserad ekonomi på den digitala inre marknaden, KOM (2016) 592.

Förslaget lades fram den 14 september 2016. Samtidigt har kommissionen lagt fram förslag till en förordning om fastställande av bestämmelser för utövandet av upphovsrätt och närstående rättigheter tillämpliga på vissa av programföretagens onlinesändningar och vidaresändningar av tv- och radioprogram (se faktapromemoria om KOM (2016) 594) samt förslag till ett direktiv och en förordning för att genomföra Marrakechfördraget i EU-rätten (se faktapromemoria om KOM (2016) 595 och KOM (2016) 596).

1.2 Förslagets innehåll

Genom förslaget harmoniseras unionsrätten avseende upphovsrätt och till upphovsrätten närstående rättigheter ytterligare. Förslaget motiveras av den snabba tekniska utvecklingen som förändrar det sätt på vilket verk och andra alster skapas, produceras, distribueras och används, samtidigt som nya affärsmodeller och aktörer uppstår. Syftet är att skapa rättslig förutsebarhet vid digital och gränsöverskridande användning av verk och andra alster och förbättra tillgången till sådant innehåll. För att uppnå detta föreslås åtgärder

för att anpassa undantag från och inskränkningar i upphovsrätten till den digitala och gränsöverskridande miljön och för att förbättra möjligheterna till licensiering. Förslaget innehåller också åtgärder för att åstadkomma en välfungerande marknad för upphovsrätt, vilket tar sikte på upphovsmäns och andra rättighetshavares möjligheter att få del av de värden som användningen av deras verk och prestationer genererar.

1.2.1 Åtgärder för att anpassa undantag och inskränkningar till en digital och gränsöverskridande miljö

Undantag från och inskränkningar i upphovsrätten möjliggör viss användning verk och andra alster utan föregående tillstånd från rättighetshavarna. I gällande EU-lagstiftning finns en uttömmande förteckning över de undantag och inskränkningar som medlemsstaterna får ha i den nationella lagstiftningen. För att anpassa dessa till den digitala och gränsöverskridande miljön föreslås nu en skyldighet för medlemsstater att genom undantag eller inskränkningar dels tillåta text- och datautvinning i vetenskapligt forsknings- syfte (artikel 3) och digital användning av verk och andra alster i illustrativt syfte inom undervisning (artikel 4), dels möjliggöra för kulturarvsinstitutionerna (exv. bibliotek och museer) att digitalisera sina samlingar för bevarandeändamål (artikel 5).

När det gäller den digitala användningen inom undervisning kan medlemsstaterna bestämma att ett undantag eller en inskränkning inte ska gälla om motsvarande licenslösningar finns lätt tillgängliga på marknaden. Den digitala användningen inom undervisning ges gränsöverskridande effekt genom att användningen ska anses ske endast i den medlemsstat där utbildningsanstalten finns, även om informationen kan nå från någon annan medlemsstat.

1.2.2 Åtgärder för att förbättra licensieringspraxis och säkerställa bredare tillgång till innehåll

När det gäller kulturarvsinstitutionerna innehåller förelaget – utöver den ovan nämnda artikeln om digitalisering för bevarandeändamål – också bestämmelser som tar sikte på att komma till rätta med de svårigheter dessa kan möta när det gäller att få tillstånd från rättighetshavarna att använda verk och andra alster som inte finns tillgängliga kommersiellt (s.k. out-of-commerce works). Enligt förslaget ska medlemsstaterna se till att det finns licenslösningar som, i likhet med de svenska avtalslicenserna, innebär att även upphovsmän som inte företräds av den kollektiva förvaltningsorganisation som ingår avtalet under vissa förutsättningar omfattas av detta (artikel 7). Enligt förslaget får kulturarvsinstitutionerna använda de verk som omfattas av licenslösningen i alla medlemsstater, dvs. förslaget ges gränsöverskridande effekt (artikel 8). Medlemsstaterna ska enligt förslaget också säkerställa att användarna och rättighetshavarorganisationerna för en regelbunden dialog i dessa frågor (artikel 9).

Direktivet syftar också till att öka tillgången till audiovisuellt innehåll (film och tv) inom EU. För att underlätta för parter som vill avtala om de rättigheter som krävs för att tillhandahålla beställtjänster för film och tv (video-on-demand) ska medlemsstaterna därför enligt förslaget se till att det finns en särskild förhandlingsmekanism (artikel 10).

1.2.3 Åtgärder för att uppnå en välfungerande marknad för upphovsrätt

För att åstadkomma en välfungerande marknad för upphovsrätt föreslås åtgärder rörande dels förläggare, dels onlinetjänster som lagrar och ger tillgång till innehåll som laddats upp av deras användare och dels upphovsmäns och utövande konstnärers (artister) möjlighet till insyn i och omförhandling av avtal.

Förläggare, t.ex. tidningsutgivare och bokförlag, har i dag inte någon självständig ensamrätt till sina publikationer, utan agerar med stöd av den förvärvade rätt de kan få genom avtal med upphovsmännen. Att tidningsutgivare inte erkänns som rättighetshavare medför enligt skälen till förslaget att det blir komplicerat och ineffektivt att licensiera och säkerställa skyddet för rättigheter i den digitala miljön. Mot den bakgrunden föreslås en ny rättighet för tidningsutgivare, som ger dem ensamrätt till digital användning av deras presspublikationer under 20 år (artikel 11). När det gäller förläggare generellt ges medlemsstaterna en möjlighet att införa bestämmelser om att förläggare som förvärvat rättigheter från en upphovsman ska kunna kräva att få del av sådan kompensation som utgår för användning som sker med stöd av ett undantag eller en inskränkning (t.ex. privatkopieringsersättning) (artikel 12).

I skälen till förslaget framhålls att onlinetjänster som lagrar och ger tillgång till upphovsrättsskyddat material som laddats upp av användarna – utan att rättighetshavarna involveras – har kommit att bli en av de huvudsakliga källorna för att ta del av innehåll online. Enligt skälen påverkar det rättighetshavarnas möjligheter att bestämma om och under vilka förutsättningar deras verk och andra alster får användas, liksom deras möjligheter att få skälig ersättning för användningen. Det föreslås därför att leverantörer av sådana tjänster ska vara skyldiga att – i samarbete med rättighetshavarna – vidta åtgärder för att säkerställa att de avtal som ingåtts om användning av innehåll efterlevs eller för att förhindra att visst innehåll görs tillgängligt på tjänsten. Sådana åtgärder kan t.ex. bestå i användandet av tekniska lösningar för identifiering av innehåll. Leverantörerna ska också informera rättighetshavarna om de åtgärder som vidtas och rapportera om identifiering och användning av deras verk i lämplig omfattning (artikel 13).

Förslaget innehåller slutligen bestämmelser som syftar till att förbättra upphovsmäns och utövande konstnärers ställning som avtalspart i förhållande till förvärvare av deras ensamrätt. De föreslås därför få rätt till regelbunden information om hur deras verk och prestationer används, vilka

intäkter användningen genererar och vilken ersättning de är berättigade till (artikel 14). De ska också ha rätt att begära ytterligare ersättning från sin motpart, om den ersättning de får enligt avtalet inte står i proportion till de intäkter och den nytta användningen av verket eller prestationen genererar (artikel 15). Medlemsstaterna ska också se till att tvister om transparens och omförhandling kan underställas alternativ tvistlösning (artikel 16).

Det föreslås att direktivet ska träda i kraft den tjugonde dagen efter att det har publicerats i Europeiska unionens officiella tidning och att det ska vara genomfört i medlemsstaternas lagstiftning senast tolv månader efter ikraftträdandet.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Bestämmelser om upphovsrätt och vissa upphovsrätten närstående rättigheter finns i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen).

Bestämmelser om inskränkningar i upphovsrätten, t.ex. till förmån för kulturarvsinstitutionernas bevarandeverksamhet, regleras i 2 kap. upphovsrättslagen. Någon särskild inskränkning för text- och datautvinning finns inte. I 2 kap. finns vissa bestämmelser om användning för undervisningsändamål, men sådan användning sker i stor utsträckning med stöd av avtalslicens. I upphovsrättslagen finns också avtalslicensbestämmelser som möjliggör för kulturarvsinstitutionerna att ingå avtal om användning som omfattar också verk som inte finns tillgängliga kommersiellt. Den bestämmelse om detta som finns i förslaget kan därför komma att påverka den avtalslicenslösning som finns i dag.

I lagen (1980:612) om medling i vissa upphovsrättstvister finns bestämmelser som syftar till att stimulera ingående av avtal inom ramen för avtalslicensbestämmelserna, men någon särskild förhandlingsmekanism i syfte att underlätta licensiering av rättigheter för beställtjänster för film och tv finns inte.

I upphovsrättslagen finns också bestämmelser om till upphovsrätten närstående rättigheter. Sådana finns för t.ex. för producenter av musik och film, som har ensamrätt till sina upptagningar. Någon liknande ensamrätt för tidningsutgivare, som kommissionen nu föreslår, finns inte.

Inte heller finns i svensk rätt någon uttrycklig skyldighet för tjänster som lagrar och ger tillgång till stora mängder innehåll som laddats upp av deras användare att vidta åtgärder och lämna information till rättighetshavare på det sätt som föreslås i direktivet. I lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster finns regler om ansvarsfrihet för tjänsteleverantörer i vissa fall.

När det gäller obalans i avtalsförhållanden finns i 36 § avtalslagen allmänna bestämmelser om att särskild hänsyn ska tas till behovet av skydd för den som intar en underlägsen ställning i avtalsförhållandet vid prövning av

jämkning av oskäligen avtalsvillkor eller att sådana ska lämnas utan avseende. Några särskilda bestämmelser om oskälighet som tar sikte på förhållandet mellan å ena sidan upphovsmän och utövande konstnärer och å andra sidan förvärvare av deras rättigheter finns dock inte. Det finns inte heller några bestämmelser om rätt till insyn för upphovsmän och utövande konstnärer eller någon särskild omförhandlingsmekanism.

1.4 Budgetära konsekvenser/Konsekvensanalys

I kommissionens konsekvensanalys, SWD(2015) 301 analyseras och utvärderas olika alternativ för att uppnå målsättningarna avseende digital användning av skyddade verk i forskning och utbildning och för bevarandeändamål, ökad tillgång till innehåll online inom EU och en välfungerande marknad för upphovsrätt, där rättighetshavare kan ställa upp licensieringsvillkor och förhandla med innehållsdistributörer under rättvisa förutsättningar. De alternativ som kommissionen menar är att föredra återspeglas i den föreslagna lagstiftningen.

När det gäller det föredragna alternativet för text- och datautvinning (tvingande undantag eller inskränkning till förmån för vissa forskningsorganisationer) konstateras att detta ökar den rättsliga förutsebarheten och minskar kostnaderna för rättighetsklarering för forskningsorganisationerna. Att text- och datautvinning endast får ske avseende innehåll som forskningsorganisationerna har laglig tillgång till medför enligt analysen att rättighetsinnehavarnas prenumerationsmarknad inte påverkas. En viss begränsad kostnad för rättighetshavarna för omförhandling av avtal förutses dock.

Det föredragna alternativet avseende digital användning av verk och andra alster i undervisningssyfte (tvingande undantag eller inskränkning med möjlighet att göra sådana beroende av licenslösningar) medför enligt analysen rättslig förutsebarhet för utbildningsinstitutioner och lärare. Det förväntas leda till ökad användning av kvalitativa digitala tekniker och innovativa metoder, vilket gynnar studenterna. Möjligheten för medlemsstaterna att göra undantaget eller inskränkningen beroende av tillgången till licenslösningar ger enligt analysen den flexibilitet som krävs, utan att minska den rättsliga förutsebarheten eller hindra gränsöverskridande användning. Med hänsyn till syftet och de villkor som uppställs förväntas rättighetshavarnas primära marknad inte påverkas.

Det föredragna alternativet avseende bevarandeändamål (tvingande undantag eller inskränkning för kulturarvsinstitutionernas bevarandeverksamhet) medför enligt analysen rättslig förutsebarhet för kulturarvsinstitutionerna när det gäller att bevara verk i de permanenta samlingarna, inklusive genom digital teknik. Några särskilda anpassningskostnader förutses inte och inverkan på rättighetshavarnas inkomster beräknas bli försumbar, eftersom förslaget endast omfattar verk som kulturarvsinstitutionerna har i sina permanenta samlingar och inte påverkar inköp av permanenta kopior.

Inget av de föredragna alternativen avseende undantag och inskränkningar förväntas märkbart påverka rättighetshavarnas inkomster från licensiering.

Det föredragna alternativet avseende verk som inte finns tillgängliga kommersiellt (införandet av en mekanism för att underlätta licensiering av sådana verk och flerpartsdialog) medför enligt analysen minskade transaktionskostnaderna och möjliggör licensiering av alla typer av sådana verk i alla medlemsstater. Alternativet förväntas inte medföra några direkta kostnader, men vissa kostnader kan uppkomma för de kollektiva förvaltningsorganisationerna på grund av administration, krav på transparens och hantering av krav på att inte omfattas av en licens. Det konstateras att alternativet snarast kommer att innebära ökade licensieringsmöjligheter och ökade inkomster för rättighetshavarna.

När det gäller bättre tillgång till audiovisuella verk på beställtjänster för film och tv konstateras att det föredragna alternativet (förhandlingsmekanism) bidrar till att få bort avtalsblockeringar och reducerar kostnader genom snabbare förhandlingsprocesser. De kostnader som deltagandet i förhandlingsmekanismen kan medföra, förväntas kompenseras genom de effektivitetsvinster som framgångsrika förhandlingar medför.

När det gäller tidningsutgivare och andra typer av förläggare sägs följande om det föredragna alternativet (införandet av en närstående rättighet för digital användning av presspublikationer och möjlighet till del av ersättning för alla typer av förläggare). Den rättsliga förutsebarheten ökar för tidningsutgivarna, de stärker sin förhandlingsposition och lösningen har en positiv inverkan på utgivarnas möjlighet att licensiera innehåll och beivra intrång. Enligt analysen bidrar alternativet även till att öka den rättsliga förutsebarheten för andra typer av förläggare, när det gäller deras möjlighet att få del av ersättning för användning av verk som de har avtalade rättigheter till. Införandet av den nya närstående rättigheten förväntas inte medföra högre licensavgifter för onlinetjänster som redan i dag licensierar t.ex. digitalt nyhetsinnehåll. Enligt analysen innebär förslaget endast kostnader för de tjänsteleverantörer som i dag inte tecknar licens för återanvändning av dylikt innehåll trots att de i princip borde göra det enligt gällande lagstiftning. Möjligheten att låta alla typer av förläggare få del av ersättning för användning av verk förväntas inte generera några kostnader, eftersom det i en majoritet av medlemsstaterna redan finns organisationer som ansvarar för att samla in dylik ersättning.

Det föredragna alternativet avseende onlinetjänster för innehåll som laddats upp av användare (skyldighet att få lämpliga tekniska lösningar på plats tillsammans med ökad transparens) medför enligt analysen bättre möjligheter för rättighetshavare att styra tillgången till deras innehåll på tjänsten. Åtgärden förutses bidra till att avtal sluts om användning av innehåll och till ytterligare inkomster för rättighetshavarna. Det valda alternativet konstateras medföra att tjänsteleverantörerna får kostnader för inrättandet av tekniska lösningar för identifiering av innehåll, men att dessa begränsas av att

åtgärderna ska vara proportionella och att flesta tjänster redan använder sig av sådan teknik.

2016/17:FPM11

När det slutligen gäller upphovsmäns och utövande konstnärers ställning som avtalspart konstateras i konsekvensanalysen att det föredragna alternativet (rätt till insyn och omförhandlingsmekanism) ger skaparna nödvändig information för att de ska kunna bedöma om ersättningen är tillräcklig och verktyg för att omförhandla denna om nödvändigt. Kravet på insyn kommer enligt analysen leda till överkomliga kostnader för skaparnas avtalsmotparter. Omförhandlingsmekanismen bedöms medföra begränsade kostnader. Den väntas främst bidra till inflytande i de primära förhandlingarna.

Direktivet väntas enligt konsekvensanalysen inte medföra någon betydande påverkan på den nationella budgeten eller statsförvaltningen. Några av de föredragna alternativen innebär dock vissa skyldigheter för medlemsstaterna, såsom att se till att det finns en opartisk instans för att underlätta förhandlingar om licensiering av innehåll för beställtjänster, att flerpartsdialog kommer till stånd och att det finns tillgång till tvistlösningsmekanismer.

Förslaget förväntas inte påverka EU:s budget och regeringen bedömer att det inte heller påverkar statsbudgeten.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

På upphovsrättsområdet har Sverige länge förespråkat att punktinsatser ska göras på EU-nivå där ett verkligt behov har konstaterats, i stället för stora harmoniseringsinsatser eller grundläggande förändringar av regelverket. Regeringen välkomnar därför att kommissionen nu väljer att lägga fram förslag i väl avgränsade frågor.

En välfungerande upphovsrätt är en prioriterad fråga för regeringen och en förutsättning för den moderna ekonomin och ett konkurrenskraftigt europeiskt näringsliv. Regeringen ser positivt på ambitionen att anpassa det upphovsrättsliga ramverket till den digitala miljön och förbättra villkoren för kulturskapare. Samtidigt är det naturligtvis avgörande att lagstiftningen är balanserad och tillvaratar både rättighetshavares och användares intressen, liksom andra allmänna och enskilda intressen. Det är också viktigt att den kommande lagstiftningen inte försämrar möjligheterna att nationellt använda och utveckla avtalslicenslösningar.

Ytterligare analys behövs, också i ljuset av remissinstansernas synpunkter, innan regeringen kan ta närmare ställning till de enskilda förslagen. Regeringen ställer sig dock redan nu mycket tveksam till den korta genomförandetiden.

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas inställning till förslaget är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Synpunkter på förslaget inhämtas för närvarande. Svar ska vara departementet tillhanda senast den 21 oktober 2016.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Kommissionen åberopar artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt avseende åtgärder för tillnärmning av sådana bestämmelser i lagar och andra författningar i medlemsstaterna som syftar till att upprätta den inre marknaden och få den att fungera.

Förordningen ska antas i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet (dock efter att ha hört Ekonomiska och sociala kommittén), vilket innebär att Europaparlamentet och rådet gemensamt antar förordningen. Beslut fattas i rådet med kvalificerad majoritet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Som kommissionen anger så medför harmoniseringen på EU-nivå av undantag från och inskränkningar i upphovsrätten att medlemsstaterna har ett begränsat utrymme att införa nya sådana eller anpassa dem. Kommissionen pekar på att åtgärder på nationell nivå inte är tillräckligt, eftersom de identifierade problemen är av gränsöverskridande karaktär. Kommissionen menar att åtgärder på EU-nivå är nödvändiga för att uppnå fullständig rättslig förutsebarhet när det gäller gränsöverskridande användning för forskning, utbildning och kulturärendesrelaterade ändamål.

Kommissionen lyfter vidare fram att, även om det finns vissa nationella initiativ avseende tillgången till och spridningen av verk som inte finns tillgängliga kommersiellt, så är åtgärder på EU-nivå nödvändiga för att se till att licensieringsmekanismer för sådan användning finns i alla medlemsstater och att dessa ges gränsöverskridande effekt. När det gäller främjandet av europeiska verk på beställtjänster för film och tv inom EU ser kommissionen ett behov av att underlätta avtalsförhandlingarna i samtliga medlemsstater.

När det gäller förlagssektorn konstaterar kommissionen att onlinedistribution av innehåll till sin natur är gränsöverskridande och att endast åtgärder på EU-

nivå kan säkerställa en välfungerande marknad och trygga hållbarheten för förlagssektorn. Slutligen framhålls att upphovsmän och utövande konstnärer i alla medlemsstater ska åtnjuta den höga skyddsnivå som EU-lagstiftningen ger. För att uppnå detta ser kommissionen behov av en gemensam EU-strategi avseende insynskrav och möjlighet till omförhandling av avtal, liksom när det gäller tvistlösning.

Kommissionen menar av de skälen att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

När det gäller proportionalitetsprincipen konstateras att de obligatoriska undantag eller inskränkningar som medlemsstaterna ska genomföra rör allmänpolitiska mål och användning som har en gränsöverskridande dimension. Kommissionen pekar på att de innehåller villkor som syftar till att bevara fungerande marknader, ta till vara rättighetshavarnas intressen och skapa incitament för kreativitet och investeringar. De ger också utrymme för nationella beslut.

När det gäller förslaget om underlättad licensiering av verk som inte finns tillgängliga kommersiellt så syftar det till att förbättra tillgången till och spridningen av innehåll. Ett antal garantier finns i förslaget för att värna rättighetshavarna, såsom möjlighet att välja att inte omfattas av systemet, bevarandet av licensieringsmöjligheter och frivillig medverkan i förhandlingsforum. Kommissionen menar att förslaget ger medlemsstaterna tillräckligt utrymme att bestämma de närmare detaljerna och inte medför oproportionerliga kostnader.

De skyldigheter som i förslaget åläggs vissa informationssamhällets tjänster är enligt kommissionen rimliga med hänsyn till den typ av tjänster det gäller, den betydande inverkan dessa tjänster har på innehållsmarknaden på nätet och de stora mängder upphovsrättsskyddat innehåll som lagras av dessa tjänster. När det gäller införandet av en närstående rättighet för tidningsutgivare menar kommissionen att detta inte går längre än vad som är nödvändigt, eftersom förslaget är begränsat till presspublikationer och digital användning. Kommissionen pekar också på att förslaget inte kommer att inverka på åtgärder som vidtagits eller rättigheter som förvärvats före genomförandedatumet. Kravet på insyn för rättighetshavare syftar enligt kommissionen endast till att återställa balansen i avtalsförhållanden mellan skapare och deras avtalsmotparter, samtidigt som avtalsfriheten respekteras.

Även regeringen gör bedömningen att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Mot bakgrund av EU-harmoniseringen på området, vikten av att på de nu identifierade områdena ha samma reglering i hela EU och frågornas gränsöverskridande karaktär kan målen med lagstiftningen inte i tillräcklig utsträckning uppnås på medlemsstatsnivå utan uppnås bättre på unionsnivå. Regeringen delar också kommissionens bedömning att förslaget inte går längre än vad som är nödvändigt för att uppnå målen, dvs. är förenligt med proportionalitetsprincipen.

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget förhandlas i rådets arbetsgrupp för immaterialrätt (upphovsrätt). En första presentation av förslaget skedde vid ett möte i början av oktober.

4.2 Fackuttryck/termer

”Avtalslicens” avser bestämmelser i upphovsrättslagen som innebär att en part kan träffa avtal om användning av verk med en organisation som företräder ett flertal upphovsmän på området och därigenom få rätt att använda också verk av upphovsmän som inte företräds av organisationen. Avtalet utsträcks alltså till att omfatta sådana utanförstående upphovsmän (avtalslicensverkan).

”Text- och datautvinning” avser varje automatiserad analytisk teknik som syftar till att analysera text och data i digital form för att generera information såsom mönster, trender och samband.